

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams

COM(2008) 40 galutinis — 2008/0028 (COD)

(2009/C 77/20)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2008 m. kovo 10 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams.

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2008 m. rugsėjo 2 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Jose Maria Espuñy Moyano.

447-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2008 m. rugsėjo 17–18 d. (2008 m. rugsėjo 18 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 77 nariams balsavus už ir 3 — prieš.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 EESRK džiaugiasi šia Komisijos iniciatyva, kuri supaprastins teisės aktus ir leis vartotojui juos geriau suprasti.

1.2 Tačiau EESRK atkreipia dėmesį, kad 3.4.1 punkte nurodyta informacija praras didžiąją dalį savo vertės ir tikslingumo, jei kartu nebus numatytas tinkamas galutinio vartotojo švietimas. Todėl EESRK apgailestauja, kad pasiūlyme nenumatytos paramos vartotojų švietimui priemonės nei nacionaliniu, nei Bendrijos lygiu. Pirmu labai naudingą žingsniu ta linkme galėtų būti prioritetinių veiksmų šioje srityje aprašas, pridėtas prie aptariamo reglamento.

1.3 Kalbant apie kilmės vietos nuorodą, bus išsaugotos dabar galiojančių teisės aktų nuostatos, todėl EESRK, atsižvelgdamas į vartotojų išreikštą susidomėjimą maisto produktų kilmę, apgailestauja, kad naujajame pasiūlyme priimti reglamentą nenumatomas privalomas kilmės nurodymas etiketėse. Vis dėlto, EESRK nuomone, reikėtų skirti pirminio ir antrinio perdirbimo produktus, kad būtų nurodyti pagrindinės žemės ūkio kilmės sudedamąsias dalis būtų nustatoma kiekvienu atveju atskirai.

1.4 EESRK reiškia rimtą susirūpinimą dėl papildomų „nacionalinių sistemų“, pristatytų VII pasiūlymo skyriuje, plėtojimo, kadangi jos nesuteikia daugiau teigiamų aspektų, bet sudaro galimybę trukdyti laisvam judėjimui vidaus rinkoje. Ypač didelis pavojus iškyla MVĮ, kadangi, kaip Komisija pabrėžia savo pasiūlyme, daugiau nei 65 proc. maisto pramonės įmonių savo gaminius parduoda kitose valstybėse narėse. Taigi, MVĮ bus sunkiau tiekti savo gaminius į kitas valstybes nares, o tai turės pasekmių jų sąnaudoms ir konkurencingumui. Minėtų neigiamų pasekmių būtų galima išvengti tik tuo atveju, jei „nacionalinės sistemos“ numatytų papildomą informaciją, neprivalomą etiketėse, o gaunamą kitais būdais (internetu, nemokamu telefonu ir pan.).

1.5 EESRK supranta, kad siekdama nuoseklumo Komisija alkoholio produktams ketina taikyti tą pačią išimčių tvarką, kuri gali būti persvarstyta per penkerius metus, atsižvelgiant į atitinkamą privalomą ataskaitą.

1.6 EESRK valstybėms narėms siūlo pasikliauti labai reikalingu pažeidimų ir už juos numatytų sankcijų sąrašu siekiant užkirsti kelią minėtų bendrų nuostatų pažeidimui, o šios nuostatos turėtų būti suderintos, kad už tą patį poelgį visose valstybėse narėse būtų baudžiama vienodai.

1.7 Todėl EESRK Komisijos ir valstybių narių prašo dėti pastangas parengti informacijos priemones, visų pirma viešą duomenų bazę apie informaciją, kurią privaloma pateikti maisto produktų etiketėse, kadangi tuomet įmonės, vartotojai ir valdžios institucijos įgyvendindami teisės aktus galėtų naudotis tomis pačiomis gairėmis.

1.8 Kalbant apie galimybes lengvai perskaityti manome, kad Komisijos pasiūlyto 3 mm reikalavimo būtų sunku laikytis. Reikėtų atsižvelgti į įvairius aspektus, pavyzdžiui, pateiktinos informacijos kiekį, pakuočių dydį ir formą ir kt. Priimtina pamatine verte galėtų būti ES Oficialiojo leidinio raidžių dydis.

1.9 Galiausiai, turint omenyje užsibrėžtus aiškumo ir paprastumo tikslus, EESRK manymu reikėtų pateikti tikslesnes nuorodas į panaikinamas taisykles, taip sudarant sąlygas lengviau susipažinti su reglamentu ir jį taikyti.

2. Komisijos pasiūlymo santrauka

2.1 Pasiūlymo tikslas yra į vieną reglamentą sujungti šiuo metu galiojančius teisės aktus dėl maisto produktų ženklavimo, pateikimo ir reklamavimo (taip pat ir maistigumo ženklavimo) siekiant juos atnaujinti, supaprastinti ir padaryti aiškesnius.

2.2 Pasiūlymu panaikinami tokie šiuo metu galiojantys teisės aktai dėl maisto ženklinimo: direktyvos 2000/13/EB, 90/496/EEB (per penkerius metus), 87/250/EEB, 94/54/EB, 1999/10/EB, 2002/67/EB, 2004/77/EB ir Reglamentas 608/2004.

2.3 Pagrindiniai šio pasiūlymo tikslai — užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį ir sklandų vidaus rinkos veikimą.

2.4 Taikymo sritis išplečiama, į ją įtraukiant viską, kas susiję su informacija apie maistą, kurią galutiniam vartotojui teikia ūkinės veiklos vykdytojai, įskaitant ir viešojo maitinimo įstaigų tiekiamus maisto produktus ir viešojo maitinimo įstaigoms skirtus maisto produktus.

2.5 Išlaikomi ankstesniuose teisės aktuose nustatyti pagrindiniai principai ir reikalavimai dėl privalomojo ženklinimo. Tam tikri aspektai (pvz., visų maisto grandinės grandžių atsakomybė arba įpareigojimas nurodyti kilmės šalį) yra išplečiami.

2.6 Nuostatos dėl maistingumo ženklinimo žymiai skiriasi nuo ankstesnių teisės aktų nuostatų šiuo klausimu, kadangi įtvirtintas įpareigojimas nurodyti šešių maistinių arba kitų medžiagų kiekius ir šių kiekių procentinius dydžius rekomenduojamos paros normos atžvilgiu.

2.7 Kitas svarbus pakeitimas: nacionalinių maistingumo ženklinimo sistemų veikimas kartu su reglamento nuostatomis; šios sistemos maistingumo informacijos pateikimo etiketėse taisyklės papildo nacionaliniu lygiu nustatytais savanoriškais reikalavimais.

2.8 Projekte numatyta, kad gausūs pasiūlymo pakeitimai, kurių prireiks, bus atliekami taikant komitologijos procedūrą. Siekiant užtikrinti sklandesnį reglamento įsigaliojimą numatyti įvairūs pereinamieji laikotarpiai.

2.9 Prieduose išsamiau aptariami šie konstatuojamosios dalies klausimai: alergijas arba netoleravimą sukeliančios sudedamosios dalys, papildomi privalomi duomenys, maistingumo ženklinimo reikalavimų išimtys, maisto produktų pavadinimas, maisto produktų sudedamųjų dalių kiekių nurodymas ir jų pavadinimas, grynojo kiekio nurodymas, „Tinka vartoti iki ...“ (data), alkoholio koncentracija, orientaciniai suvartojami kiekiai, energinė vertė bei mitybinio teiginio išraiškos būdai ir pateikimas.

2.10 Galiausiai yra numatyta, kad reglamentas įsigalios per 20 dienų nuo jo priėmimo, bet konkretus privalomų duomenų ir mitybinio teiginio diegimas atidėtas trejiems metams (penkeriems metams pastarojo atveju, kai kalbama apie MVI).

3. Bendros pastabos

3.1 Konsolidavimas, atnaujinimas, supaprastinimas.

3.1.1 Europos teisės aktai dėl maisto produktų ženklinimo, pateikimo ir reklamavimo pastaruosius 30 metų padėjo išlaikyti aukštą vartotojų apsaugos lygį ir užtikrinti sklandų vidaus rinkos veikimą.

3.1.2 Aptariamu pasiūlymu siekiama konsoliduoti, atnaujinti ir supaprastinti šiuo metu galiojančius teisės aktus, sumažinti administracinę naštą ir suteikti daugiau skaidrumo vartotojams. EESRK remia šiuos tikslus, tačiau apgailestauja, kad dėl siūlomo dokumento teksto sudėtingumo taikyti reglamentą tiesiogiai būtų sunku.

3.2 Papildomų nacionalinių sistemų vystymas

3.2.1 Nekyla abejonių, kad reglamentu, kuriuo konsoliduojami ir atnaujinami šiuo metu galiojantys pavieniai teisės aktai, bus užtikrintas nuoseklesnis vartotojų apsaugos lygis ir geresnis suderinimas. Tačiau EESRK nerimauja dėl nacionalinių sistemų įvedimo (numatyto 44 ir tolimesniuose straipsniuose), kadangi šios sistemos gali kelti grėsmę suderinimo ir nuoseklumo tikslams. Pasinaudodamos šiomis naujomis nuostatomis skirtingos valstybės narės galės nustatyti nacionalines sistemas su papildomais reikalavimais, dėl kurių (nors jie įgyvendinami savanoriškai) ant etikečių atsiras daugiau informacijos ir tai gali klaidinti vartotoją.

3.2.2 Problema tampa dar sudėtingesnė, jei atsižvelgsime į tai, kad kiekvienos šalies rinkoje parduodami produktai, atvežti iš daugelio kitų valstybių narių. Ant šių produktų galės būti įvairi informacija, kurią nuspręsta pateikti tam tikrose valstybėse narėse, tačiau vartotojai, kuriems ši informacija yra neįprasta, jos gali nesuprasti.

3.3 Reikalavimai dėl privalomos informacijos

3.3.1 Reglamento projekto straipsniuose paminima dauguma privalomų duomenų, nurodytų šiuo metu galiojančiuose teisės aktuose ir kurie pasirodė esantys naudingi sveikatos ir vartotojų interesų apsaugos požiūriu (pvz., pavadinimas, sudedamųjų dalių sąrašas, kiekis, datos, įmonės pavadinimas ir kontaktinis adresas). Kai kurie šių privalomų duomenų išsamiau aptariami prieduose.

3.3.2 Atsižvelgiant į pastarųjų metų patirtį galima teigti, kad tokie reikalavimai yra naudingi ir turi būti toliau taikomi. Remdamasis šia patirtimi, EESRK pageidautų, kad taip pat būtų privaloma nurodyti maisto produktų, pirminio perdirbimo produktų ir, įvertinus kiekvieną atvejį atskirai, antrinio perdirbimo produktų bei pagrindinių jų gamyboje naudojamų sudedamųjų dalių kilmę.

3.4 Mitybinis teiginys

3.4.1 Visų pirma reikėtų aptarti tai, jog Europos vartotojus būtina šviesti mitybos klausimais, kad jie galėtų pasirinkti subalansuotą mitybą. Europos vartotojui reikia įgyti mitybos žinių pagrindus, kad jis suprastų pateiktą informaciją ir ja tinkamai pasinaudotų. Priemonės, kuriomis siekiama plačiau informuoti apie maistingumą, džiugina, tačiau neturime pamiršti, kad nevykdant švietimo mitybos klausimais šios priemonės neturės numatyto poveikio.

3.4.2 Atsižvelgiant į Europos gyventojų mitybos nesubalansuotumą, visos informavimo priemonės turi būti vykdomos kartu su didelio masto švietimo priemonėmis.

3.4.3 Pasiūlymo nuostatos dėl įvairių priežasčių iš esmės skiriasi nuo šiuo metu galiojančių teisės aktų nuostatų. Visų pirma įvedama nuostata, kad informacija apie maistingumą yra privaloma, o vadovaujantis Direktyva 90/496/EEB ji buvo pateikiama savanoriškai. Antra — pasiūlyme nustatoma, kad būtina nurodyti šiuos duomenis: energinė vertė, riebalai, sočiosios riebalų rūgštys, angliavandeniai, cukrus ir druska. Trečia — bus būtina nurodyti ne tik šių medžiagų kiekį, bet ir jų procentinį dydį rekomenduojamos paros normos atžvilgiu; taip vartotojui siekiama pateikti informaciją apie tinkamą kiekį, suvartotą subalansuotos mitybos požiūriu. Galiausiai pasiūlyme nurodyta, kad informacija turi būti nurodyta pakuotės pagrindiniame regėjimo lauke ir pateikta tam tikra tvarka.

3.4.4 Turint omenyje privalomos informacijos, kuri šiuo metu jau pateikiama ant etikečių, kiekį, reikės nuodugniai įvertinti, kokia informacija apie maistingumą naudinga vartotojui. Perėjimas nuo savanoriško maistingumo ženklinimo prie privalomo maistingumo ženklinimo jau savaime bus didelis pasikeitimas daugeliui žemės ūkio produktų sektoriaus MVĮ. Todėl privaloma informacija galėtų būti ribojama, rekomenduojant nurodyti tik tai, apie ką šiuo metu jau informuojama papildomai, t. y. nurodyti produktų energetinę vertę, baltymų, angliavandenių ir riebalų kiekį.

3.4.5 Didžiausia Komisijos pasiūlyto maistingumo ženklinimo modelio teikiama nauda — teikiama informacija (rekomenduojama paros norma), kuri nurodo vartotojui, kokią tinkamos mitybos dalį turėtų sudaryti konkretus produktas. Taikant minėtą ženklinimo modelį produktas vertinamas ne pats savaime, o atsižvelgiant į mitybos ekspertų rekomenduojamą mitybą.

3.5 Papildoma privaloma informacija apie maisto produkto kilmės šalį

3.5.1 Šiuo metu galiojantys teisės aktai jau reikalavo, kad tais atvejais, kai vartotojas gali būti suklaidintas, ant maisto produktų būtų nurodyta kilmės šalis.

3.5.2 EESRK nuomone, kilmės nuoroda ne tik atitinka vartotojų reikalavimus, bet ir padeda veiksmingai didinti skaidrumą rinkose ir remti visos ES žemės ūkio sektoriaus ir kaimo vietovių būsimą vystymą. Tiesioginio ryšio su regionu, kuriame pagaminti maisto produktai, sukūrimas bei gamybos būdų, kuriais pagaminti šie produktai, nurodymas yra esminiai dalykai, kuriais remiasi Europos vystymo modelis; jis yra grindžiamas taisyklių, kuriomis siekiama užtikrinti maisto saugą, aplinkosaugą, gyvūnų gerovę ir tinkamus visuomenės sveikatos standartus, laikymusi.

3.5.3 Todėl kilmės nuoroda turi būti privaloma visiems neperdirbtiems ar pirminio perdirbimo žemės ūkio ir maisto produktams. Dėl antrinio perdirbimo produktų reikės kiekvienu atveju atskirai įvertinti būtinybę nurodyti pagrindinių žemės ūkio žaliavų, naudotų gaminant galutinį produktą, kilmę.

2008 m. rugsėjo 18 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS